

Ankestyrelsen

Titel	Hjælperordninger efter servicelovens § 96
Udgiver	Ankestyrelsen, oktober 2007
ISBN	978-87-7811-041-1
Designkoncept	Kontrapunkt
Kontakt	Ankestyrelsen Amaliegade 25, Postboks 9080, 1022 København K Telefon 33 41 12 00, Telefax 33 41 14 00, E-post ast@ast.dk
Hjemmeside	www.ast.dk

Indhold

Side	Kapitel
4	Forord
5	1 Sammenfatning
6	2 Baggrund og regelgrundlag
7	3 Resultaterne
	3.1 Aflønningen af hjælpere
	3.2 Særlige beløb til dækning af direkte udgifter mv. i forbindelse med hjælpere, fx ekstra billetter til ledsagerne mv.
	3.3 Administrationen af ordningen
14	Bilag1 Metoden
16	Bilag 2 Spørgeskemaet

Forord

Ankestyrelsen har efter anmodning fra Socialministeriets departement gennemført en stikprøveundersøgelse af kommunernes tilrettelæggelse af hjælperordningen efter servicelovens § 96, forud for 1. januar 2007 § 77. Undersøgelsen hviler på kommunernes egne indberetninger.

Undersøgelsen skal blandt andet afdække følgende forhold:

- Om kommunernes udmåling af tilskud giver økonomisk mulighed for, at modtageren af hjælperordningen kan ansætte hjælperne på vilkår, der svarer til de almindelige regler i overenskomsten for social og sundhedshjælpere
- Om kommunerne har vedtaget generelle retningslinjer eller principper for udmålingen
- Om kommunerne tilbyder at administrere lønudbetaling mv.
- Om kommunerne dækker borgerens udgifter til administration af ordningen
- Om kommunerne dækker andre udgifter for hjælperne, og i givet fald hvilke udgifter der bliver dækket.

I stikprøven indgår 20 kommuner. Undersøgelsen kan derfor alene give en pejling af, hvorledes kommunernes praksis er. Det kan ikke ud fra undersøgelsen afvises, at enkelte kommuner kan have en hjælperordning, der klart afviger fra det hovedindtryk, indberetningerne fra de 20 kommuner giver.

Der er i bilag 1 redegjort for metoden. Det anvendte spørgeskema fremgår af bilag 2.

1 Sammenfatning

Undersøgelsen skal primært bidrage til at belyse de spørgsmål, der har været trukket frem i Folketinget, blandt andet i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag B 129 i maj 2007. Hertil kommer en række spørgsmål stillet gennem de seneste år til socialministeren om hjælpernes løn- og ansættelsesvilkår.

Resultaterne viser, at kommunerne tager udgangspunkt i en grundløn for social og sundhedspersonale, men at der dog er fravigelser med hensyn til tillæg. Det er således undtagelsen (7 ud af 20 kommuner), at der ved udmålingen af det økonomiske tilskud er taget hensyn til indbetaling til pensionsordning og udbetaling af overarbejde (6 ud af 20 kommuner). Samtidig er det typisk, at der – som ved overenskomsten – er taget hensyn til tillæg for aften/natarbejde (17 ud af 20 kommuner).

15 ud af de 20 kommuner tager ved udmålingen af det økonomiske tilskud hensyn til betaling af vikardækning. 5 kommuner tager ikke et sådant hensyn.

14 ud af de 20 kommuner udmåler en hjælp til direkte udgifter i forbindelse med hjælperen, fx ekstra billetter til hjælperne.

17 ud af de 20 kommuner yder støtte til administration af ordningen, lønudbetaling, ATP, ferie mv., enten i form af kommunal administration (13 kommuner), dækning af borgerens udgifter gennem private firmaer til administration (8 kommuner) eller eventuelt begge disse muligheder (4 kommuner).

3 kommuner tilbyder ikke særlig støtte til administration af ordningen. 1 af disse 3 kommuner udleverer den standardkontrakt for ansættelse af hjælpere, som KL og FOA i fællesskab har udarbejdet, til modtageren af hjælpen.

2 Baggrund og regelgrundlag

Socialministeriet har med henblik på muligheden for en hurtig orientering af Folketinget bedt Ankestyrelsen om at påtage sig at gennemføre en stikprøveundersøgelse af en række forhold ved kommunernes tilrettelæggelse af hjælperordninger efter servicelovens § 96 (før 1. januar 2007 § 77).

§ 96. Kommunalbestyrelsen skal yde et tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælper til pleje, overvågning og ledsagelse til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et aktivitetsniveau, som gør det nødvendigt at yde en ganske særlig støtte.

Stk. 2. Tilskud efter stk. 1 forudsætter, at modtageren selv er i stand til at administrere hjælperordningen, herunder at ansætte den nødvendige hjælp og være ansvarlig for den daglige arbejdstilrettelæggelse.

Baggrunden for undersøgelsen er en antagelse om, at der kan være forskellig praksis i kommunerne ved udmåling af tilskud til hjælperordning. En forskelligartet praksis kan komme til udtryk ved, at en række kommuner ikke udmåler støtten som beskrevet i de vejledende retningslinjer for hjælperordningen, jf. vejledning nr. 96 af 5. december 2006.

Der beskrives i kapitlet de bindende regler i form af servicelovens § 96 og ekstrakt fra bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007 om takstfastsættelse og for de mest centrale dele af de vejledende forskrifter i form af ekstrakt fra Socialministeriets vejledning nr. 96 af 5. december 2006. I Socialministeriets vejledning nr. 96 af 5. december 2006 om særlig støtte til voksne efter serviceloven nævnes om udgifterne til hjælperne blandt andet:

52. Der kan ved udmålingen af hjælpen også være tale om at udmåle et særskilt beløb til dækning af de direkte udgifter i forbindelse med hjælperne, fx ekstra billetter til ledsagerne mv. ...

53. Aflønning af hjælperne bør normalt ske efter de almindelige regler i overenskomst om aflønning af hjemmehjælper mv.

54. Der skal i udmålingen af beløbene tages højde for skat, feriepenge, ATP, forsikringer, ferie mv.

Af bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007 om omkostningsbaserede takster for kommunale tilbud fremgår blandt andet **§ 1. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en takst for kommunale tilbud efter følgende bestemmelser i lov om social service: ... 17) § 96 (hjælperordning til personer med nedsat funktionsevne). ...**

Fra 1. januar 2007 har kommunerne skullet fastsætte en takst for hjælperordninger. Fra 1. juli 2007 fremgår det af bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007, jf. ovenstående ekstrakt.

3 Resultaterne

20 kommuner, har deltaget i undersøgelsen. Denne stikprøveundersøgelse kan derfor alene give en pejling af kommunernes praksis med hensyn til tilrettelæggelsen af hjælperordninger. Det kan ikke ud fra undersøgelsen afvises, at enkelte kommuner kan have en hjælperordning, der afviger fra det hovedindtryk, indberetningerne fra de 20 kommuner giver.

Resultaterne udtrykker ikke en mere præcis angivelse af beløbsmæssige størrelser på landsbasis, men skal primært bidrage til at belyse spørgsmål om hjælpernes løn- og ansættelsesvilkår, der har været diskuteret i Folketinget, blandt andet i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag B 129 i maj 2007.

3.1. Aflønningen af hjælpere

Kommunerne har i undersøgelsen haft fire muligheder for at svare på, hvorledes aflønningen er fastsat. 13 af de 20 kommuner indberetter, at de ved fastsættelsen af aflønningen har taget mere eller mindre direkte afsæt i overenskomsten. 7 kommuner benytter faste takster, jf. tabel 1.

Tabel 1 Aflønning af den enkelte hjælper. 20 kommuner.

	Antal kommuner
Kommunen benytter fuldt ud de almindelige regler i overenskomst for social- og sundhedspersonale, inkl. lønregulering	3
Kommuner benytter som udgangspunkt de almindelige regler i overenskomsten, men har fastsat visse fravigelser. Se tabel 2	10
Kommunen benytter en fast takst pr. time, der inkluderer alle tillæg	1
Kommunen benytter en fast "grundtakst" pr. time men yder derudover faste tillæg	6

Kommuner, der fuldt ud benytter de almindelige regler i overenskomst for social- og sundhedspersonale.

Det er få (3 af de 20) kommuner, der indberetter, at de fuldt ud benytter de almindelige regler i overenskomst for social- og sundhedspersonale, inkl. lønregulering, og som dermed fuldt ud har taget afsæt i bemærkningerne om anvendelse af overenskomsten i forbindelse med udmåling af udgifter til aflønning af hjælpere, jf. ovenfor pkt. 53 i Socialministeriets vejledning nr.96 af 5. december 2006.

Kommuner, der med fravigelser benytter de almindelige regler i overenskomst for social- og sundhedspersonale.

10 af de 20 kommuner indberetter, at de har taget udgangspunkt i de almindelige regler i overenskomsten, men at der er tale om visse fravigelser. Omfanget og arten af fravigelser fremgår af tabel 2.

Tabel 2. Fravigelser fra de almindelige regler i overenskomst for social- og sundhedspersonale. 10 kommuner

	Antal kommuner
Fravigelser i form af forringelser i forhold til overenskomsten. Kommunen ser bort fra tillæg vedrørende udgifter til	
2.1. pensionsordninger	9
2.2. overarbejde	8
2.3. arbejde aften, nat, og søgnehelligdage	3
2.4. feriepenge	2
2.5. indbetaling til ATP	3
2.6. lønregulering	3
Fravigelser i form af positiv fravigelse i forhold til overenskomsten	
2.7. Kommunen yder tillæg til dækning af forsikring(er)	6
2.8. Kommunen beregner i enkelte tilfælde tilskuddet med et højere beløb for at tilgodese særlige behov hos borgeren	1

Den hyppigste forringende fravigelse fra overenskomsten (henholdsvis 9 og 8 kommuner ud af de 10) vedrører, at de ikke indregner tillæg til udgifter til pensionsordninger og overarbejde.

Et mindre antal (henholdsvis 2 eller 3) kommuner indberetter, at de ser bort fra tillæg til udgifter til arbejde aften, nat, og søgnehelligdage, feriepenge, ATP og lønregulering.

Den hyppigste positive fravigelse (6 kommuner) er, at kommunen yder tillæg til dækning af forsikring(er). En enkelt kommune beregner i enkelte tilfælde tilskuddet med et højere beløb for at tilgodese særlige behov hos borgeren.

Kommuner der benytter faste takster pr. time, enten som en samlet takst, der inkluderer alle tillæg, eller en "grundtakst" med supplerende tillæg, hvor de konkrete tillæg kan udmåles i forhold til den enkelte brugers situation.

En enkelt kommune indberetter, at den pr. time benytter en samlet takst, der inkluderer alle tillæg. Den faste takst pr. time pr. 1. januar 2007 er oplyst til 155 kr.

6 kommuner indberetter, at kommunen benytter en fast "grundtakst" pr. time men derudover yder faste tillæg.

Den faste grundtakst var pr. 1. januar 2007 pr. time i hele kr. fra 104 til 109 kr. Grundtaksten, hvortil der ydes faste tillæg, kan sammenholdes med lønnen før tillæg efter overenskomsten for social- og sundhedspersonale.

Den centralt fastsatte grundløn for ikke-uddannet social- og sundhedspersonale ligger efter overenskomsten på trin 11. Pr. 1. oktober 2007 udgør årslønnen i områdegruppe 2 (der er opdelt i 5 grupper; gruppe 0 - 5, så den midterste er valgt) for fuldtidsbeskæftigede: 207.262 kr. Dette svarer til en timeløn på 108 kr. Hertil kommer en række obligatoriske funktionstillæg afhængig af opgavernes karakter, ligesom faste aften- og nattevagter er sikret et årligt tillæg. Det bør ligeledes nævnes, at begge grupper er omfattet af områdets aftale om lokal løndannelse.

Ud over den faste grundtakst indberetter kommunerne, at der gives faste tillæg, jf. tabel 3.

Tabel 3. Faste tillæg ud over en "grundtakst". 6 kommuner.

	Antal kommuner
Tillæg, som følge af regulering for lønstigninger på arbejdsmarkedet	5
Tillæg til pensionsordning. (Indberettet procentsats 12,5-12,6)	2
Tillæg for aftenarbejde. Indberettet tillæg (for 5 ud af 6 kommuner) 22-29 kr.	6
Tillæg for natarbejde	5

De hyppigste faste tillæg er som følge af:

- Regulering som følge af lønstigninger på arbejdsmarkedet (5 kommuner)
- Tillæg for aftenarbejde (alle 6 kommuner). Tillæg på 22 – 29 kr. pr. time. 5 ud af de 6 kommuner har oplyst tillæggets størrelse. Den 6. kommune har ikke oplyst størrelsen af tillægget.
- Tillæg for natarbejde (5 kommuner). Tillæg 22 – 33 kr. pr. time. 4 ud af de 5 kommuner har oplyst tillæggets størrelse. Den 5. kommune har ikke oplyst størrelsen af tillægget.

- Tillæg for søgnehelldage (alle 6 kommuner). Tillæg 48 – 52 kr. pr. time. 5 ud af 6 kommuner har oplyst størrelsen af tillægget. Den 6. kommune har ikke oplyst størrelsen af tillægget.
- Feriepenge. Indberettet tillæg 12,5 pct. (for 5 ud af 6 kommuner). Tillægget uoplyst fra den 6. kommune.

Henholdsvis 2 eller 3 kommuner har indberettet, at kommunen yder tillæg til udgifter til indbetaling til ATP, dækning af forsikring(er) og pensionsordning.

Ingen af de 6 kommuner yder følgende faste tillæg til borgerens udgifter til:

- Overarbejde.
- Dækning af udgifter ved efteruddannelse.
- Andre tillæg som for eksempel kvalifikationstillæg.

Oplysningerne fra kommunernes indberetninger om til udgifter til barselsfonden, vikardækning og på grund af særlige behov hos borgeren fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Tilskud til udgifter til barselsfond, vikardækning og på grund af særlige forhold. 20 kommuner

	Antal kommuner
Yder i enkelte tilfælde tilskud med et højere beløb for at tilgodese særlige behov hos borgeren	1
Tager ved udmåling hensyn til betaling til barselsfonden	5
Tager ved udmåling hensyn til betaling til vikardækning fx ved sygdom eller ferie	15

15 kommuner indberetter, at der ved udmåling tages hensyn til vikardækning for eksempel ved sygdom eller under ferie. 5 kommuner indberetter, at der ikke tages et sådant hensyn.

5 kommuner indberetter, at der ved udmåling tages hensyn til betaling til barselsfonden. 15 kommuner indberetter, at der ikke tages et sådant hensyn.

1 kommune indberetter, at den i enkelte tilfælde yder tilskud med et højere beløb for at tilgodese særlige behov hos borgeren.

3.2. Særlige beløb til dækning af direkte udgifter mv. i forbindelse med hjælpere, fx ekstra billetter til ledsagerne mv.

Som nævnt under Regelsættet ovenfor kan der ved udmålingen af hjælpen også være tale om at udmåle et særskilt beløb til dækning af de direkte udgifter i forbindelse med hjælpere, fx ekstra billetter til ledsagerne mv.

Tabel 5 indeholder oplysninger om dækning af direkte udgifter mv. i forbindelse med hjælpere.

Tabel 5. Særlige beløb til dækning af direkte udgifter. 20 kommuner

	Antal kommuner
Yder hjælp til udgifter i forbindelse med hjælperen	14
<i>heraf</i>	
<i>Udmåler et særskilt beløb til dækning af de direkte udgifter</i>	<i>9</i>
<i>Udmåler <u>ikke</u> et særskilt beløb til dækning af de direkte udgifter</i>	<i>5</i>
Yder <u>ikke</u> hjælp til udgifter i forbindelse med hjælperen	6

14 kommuner indberetter, at der ydes hjælp til direkte udgifter i forbindelse med hjælpere, fx ekstra billetter til ledsagerne mv. 6 kommuner indberetter, at kommunen ikke yder en sådan hjælp.

Ud af de 14 kommuner, der yder hjælp til de direkte udgifter, indberetter 9 kommuner, at kommunen udmåler et særskilt beløb til dækning af de direkte udgifter i forbindelse med hjælpere. 5 ud af de 14 kommuner udmåler ikke et særskilt beløb til de direkte udgifter.

Det fremgår af indberetningerne fra de 9 kommuner, der udmåler et særskilt beløb til de direkte udgifter, at

- 2 kommuner har fastsat et bestemt beløb for hjælpen til disse udgifter. Beløbene er indberettet til henholdsvis 1.509 kr. (vejledende) og 500 kr. månedligt.
- 2 kommuner har fastsat generelle retningslinjer, men der er ikke fastsat bestemte beløb.
- 5 kommuner har ikke fastsat generelle retningslinjer.

3.3. Administrationen af ordningen

Et særligt fokuspunkt for undersøgelsen er, hvorledes kommunen forholder sig til administrationen af ordningen, herunder om kommunen tilbyder borgeren at administrere lønudbetaling, ATP, ferie mv.

Oplysninger fra de 20 kommuner om administrationen af ordningen fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Administration af ordningen. 20 kommuner.

	Antal kommuner
Tilbyder borgeren at administrere lønudbetaling, ATP, ferie mv.	13
<i>heraf</i>	
<i>Administrationsordningen omfatter samtlige hjælpeordninger</i>	<i>10</i>
<i>Administrationsordningen omfatter <u>ikke</u> samtlige hjælpeordninger</i>	<i>3</i>

13 kommuner tilbyder borgeren at administrere lønudbetaling, ATP, ferie mv. 7 kommuner tilbyder ikke denne administration.

10 ud af de 13 kommuner har administrationsordninger, der benyttes i samtlige hjælperordninger i kommunen. 3 ud af de 13 kommuner har administrationsordninger, der ikke benyttes i samtlige hjælperordninger. Antallet af hjælperordninger i disse 3 kommuner er på 11 eller mindre, og en procentangivelse for benyttelsen af administrationsordningen vil være mindre meningsfuld.

1 kommune har beregnet sine egne udgifter til administration af ordningen. Kommunen har beregnet udgifterne til central administration til 10.077 kr. pr. helårshjælper i 2007.

8 kommuner dækker borgerens udgifter til administration gennem private firmaer. 12 kommuner dækker ikke sådanne udgifter.

Det fremgår af indberetningerne fra de 8 kommuner, der dækker sådanne udgifter, at ingen af de 8 kommuner har fastsat et maksimalt tilskud til privat administration.

I alt 17 ud af de 20 kommuner yder støtte til administration af ordningen, lønudbetaling, ATP, ferie mv., enten i form af (a) kommunal administration (13 kommuner), (b) dækning af

borgerens udgifter gennem private firmaer til administration (8 kommuner) eller (c) eventuelt begge disse muligheder (4 kommuner).

3 kommuner tilbyder ikke særlig støtte til administration af ordningen. 1 ud af disse 3 kommuner udleverer til modtageren af hjælpen den standardkontrakt for ansættelse af hjælpere, som KL og FOA i fællesskab har udarbejdet.

I alt 3 kommuner udleverer den standardkontrakt for ansættelse af hjælpere, som KL og FOA i fællesskab har udarbejdet til modtageren af hjælpen.